

9

אפילו שחלק בלא רוח חשב כמחוט ואין לך ברי שיקא יוסר מה.
א"כ לדידיה דרבי המעמיד בהמה על קמח חבירו וכן טעון לפי
בהמה או כלב לא חשיב כעשש בידים והוסיף רב כמו שבסמיה שו"ס
הנדר ומלך האדם לא הוסיף רק כמו גרמא ופ"ט מוסר ליתן חמץ
בפסח לפני כלב. א"כ מוכח דמטא מקיימן אף ע"ג גרמא. כיון
דמטא נעשה בגרמא. קיים מטא הסור. ואף דהא דרבי
אפשר לקיים המטא בידים אפילו הכי מקיים המטא ע"ג גרמא :

(ז) אמנם לפי זה יש לתמוה טובא דאיתא בסנהדרין (פ"א ק"ג)
ר' אליעזר אומר כל פיר שיש בה אפילו מוחה אחת
אינה נעשית פיר הנדחת. שנאמר ושרפם את הסור ואם כל שללה
כליל וידי דאיתא מוחה לא אפשר דחשיב לא חפשוהו כן לר'
אלקיס. ופירש"י דכדיכ ואכדנס את שמש מן המקום ההוא וגו'
ומתוך לו לא חפשוהו כן לר' אלקיס. ובמחנה אי אפשר לשירפה
משום קרא דלא חפשוהו כן. ואם בעינן כל שללה וליכא. דהא לא
שלל שמים הוא (וברש"י שם יש טעם שפיר וכלאשר כחבתי בזה
לשון כן גרף להיות שוב ראיתי להנחת הרש"ש שהוא הגיוס כמו
בסנהדרין) ויש לקיים דס"ל אש משום מחוט. יכול לקיים את המטא
דושרפם כל שללה כליל היינו ששירוף גם את המחנה ולא יעבור
על לאו דלא חפשוהו כן. היינו שלא יחשיל להדליק במקום המחנה
רק במקום אחר וא"כ לא יעבור הלאו דלא חפשוהו. דבשלא במקום
בגלגל הוסיף גרמא לרש לקיים. והמטא יקיים אף שהוא גרמא. כמו
בסוכתו למעלה באות הקודם. ולפי פירש"י מהרש"א שביאנו
דיחשיל להדליק במקום רחוק מן המחנה שלא יוכל האש לילך שם
מעצמו רק ע"י רוח מזוין וכו' כמו כן. דלענין איסור דלא
חפשוהו הוסיף גרמא ולא עביר על לאו דלא חפשוהו. ולענין משא
ושרפם יקיים בזה. דודאי מה שחשך חלק ע"י רוח מזוין. לא
גרע ממנו לפני כלב שמקיים בזה מטא דמטא. וא"כ הי"י
דמקיים בזה מטא דושרפם :

(ח) והנה לכאורה איתא למחרת דהו"י טעם הסור וס"א
ששמיטתו את כך דינא שמיטתו לגרוס מחיקת השם.
וכבר תמה עליהם הגאון מוהר"ם לאנדא בנ"י מ"ח חלק א' סימן
י"ז וכתב לתרן דמסור על הא דאיתא בגמ' (כ"ז) ספר תורה
שכלה גומין איתא בקרב תלמיד חכם ומסקין שם בגמרא דלר' יודן
כלי חרס למסור יעמוד ימים רבים. א"כ מוכח שמיטתו זו דאסור
לגרוס מחיקת השם. והגאון הג"ל בעלמו הרניס בחולשית תירוץ
לדחוק מפני זה סוגיא שרובם בשב"ק (ק"ד) דמשרש להדיא דבין
לר' יוסי ובין לרבנן מותר לגרוס מחיקת השם :

שוב ראיתי בלבוש ביו"ד (בסימן רפ"ב סעיף י') שכתב בקושית
הגו"צ הג"ל בגמ' דמגילת סני"ל דאמרי לר' ליתן בגל'
חרס כיון דמותר לגרוס מחיקת השם שכתב ח"ל ספר תורה שכלה
א' נפסלס טעמיה איתא בגל' חרס וקורנין אופס אלל ח"ל. ומה
לשטריס לתם אותה בגל' חרס. הוא כדי שלא ירקב כ"כ במהרה.
אפי"ג דודאי סוף ירקב בקרקע שמיטתו שם. מ"מ כדי שלא
ירקב מהרה וכו' כאלו מקטט אותו בידים כ"י עכ"ל הקטור.
ומסתברין

דמסתוב אחד לטובו עלמא ילפין מיניה בבגין אז לכל הסור כולו. ולכאורה נראה שזה אי ילפין מעיר מדת לכל מטא שבוטל פלוי
במחלוקות ההנאים ביבמות מ"ו אי דניס אפשר משא אפשר. אמנם אף אם ימא חס פלוי במחלוקות אי דניס אפשר משא אפשר. אפשר
פכ"י ימא חס כטוטס ל"ה שסוד בסד ע"י גרמא. דהסר ר' יהודה ס"ל שסוד בסד על האופיות. ור' יהודה שם ביבמות ס"ל
דניס אפשר משא אפשר דכא ס"ל דגר סוד במילס בלא עבילס או בפבילס בלא מילס והטעם שגני בפבילס בלא מילס. הוא משום
שילפין מאמכות שפביל בעת קבלת הסור דניס אפשר משא אפשר :

(ו) וגם מוזרי הוסי' בשב"ק דף קל"ה [ד"ס מפרי] מוכח שלא כדברי האבן העזר. דהנה תמיא בברייתא שם. בן-שמונה הרי הוא
כאבן ואסור לסתלו אלל אמו שומה ומניקתו מפני הסכנה. ובפ"ט הוסי' ח"ל. מפני הסכנה סכנה חלב בשם פירש"י בדין ולא
ישיקין שמה חטטלס איתו. ולא ידע רש"י מאי איריא מפני הסכנה דאפילו לא יסיה אלל נעדר בעלמא מותר. ואפילו לחלב בעלמא
לסגול חלב שדדין אפ"פ שיהא מלאכה שאינה לריכס לגופה דחמיר איסורא שפי מאיסור מלגול גראס דשרי. מידי דהוה אמפיה מורסא
דשירט משום נערא עכ"ל. ולדברי האבן העזר דבסמיה שפאוקס הוה מלאכה דאורייתא כיון שמחבתין לסולא דס שיקל מחלטו. א"כ
הוא דין במוסר למיטק בן שמונה ליתק לסולא חלבה מדדיס מפני סכנה דריס סוד איסור דאורייתא ובמיטק לא נקרי. מפרק בלאחר
יד דדוקא בגדול סיוק מקרי מפרק בלאחר יד דאין דרך גדול ליתק אלל קמן שדרכו ליתק לא מקרי בלאחר יד רק מפרק דרכו כמו
בפאוקס. ורוב הפוסקים ס"ל דחולב הוה איסור דאורייתא. להסוס שבת ע"י חוס' ד"ס מפרק משום דק"ל כר' יהודה דיש דישא שלא
בגדולי קרקע. ולסרמז"ס משום דבעלי חיים חשיבי גדולי קרקע [עיין ברמז"ס בלכות שבת פרק ט' הלכה ו' שיהן שם בגמ' משנה]
וסרמז"ן

דמלאכה גמורה הוא פ"י חייב בשבת כו' דבכס"ג ודאי חייב בגרין
כמו במעמיד בהמה על קמח חבירו דהוה כמזיק בידים א"כ כש"כ
דסוד מלאכה בשבת עכ"ל וכדבריו מוכח מדברי רש"י הג"ל שם"ל
דמה שטות לפני כלב ובדי דאכל את החלה חשיב כאלו הוא עושה
המעשה בידים וחייב בשבת ואף דהחלה היא חלוס מ"מ כיון דרמחמא
אחשיבוס חשיב מלאכה כמו שכתב רש"י והוא דין ביו"ט הכי
דסוד- שלא ללורך ואין להקשות דהא הכא בחלה מכיון הוא כמי
שחבל כלבו וימלא כריסו חס מוסר בשבת וכש"כ ביו"ט כמו
צמחמדי על המחומר שחבל ואף דמקיים גמי המטא לא אכפיה לן.
כבר הקשו הוסי' הג"ל כן. דאמאי אסור להסיק את החלה סחה
תפסלו ביו"ט דהא איכא לורך אוכל נפש ומאי אכפיה לן שמקיים
גמי המטא וסירי הוסי' בשם רבינו יצחק הואיל ואית ביה לורך
גבוה במיל ליה לורך הדיוט אלל לורך גבוה וכו' כאלו טול של
גבוה ואף דהוסי' שם הקשו על חירך רבינו יצחק עכ"ל בשבת כ"ד
ובפסחים מ"ז הביאו תירוץ ולא הקשו עליו כלום. וכל המעיין
ברש"י וברמז"ן בחידושיהם לשבת יראה שיש לתרן קושיא זאת שכל
חירך רבינו יצחק ושר דרש"י ס"ל כחירך רבינו יצחק. דהרמב"ן
במירדויו לשבת כתב ח"ל בפרק און לדין מלאכי שכתב רש"י אפי"ג
דהדלקת הנר ביו"ט לורך איכילס הוא ומותר אפילו הכי בשמן
שריפה לא. מנזרת הכתוב שאין קדשים מהבשרים ביו"ט.
דמחמא אחשיבוס להבשרו דחשיב בשם חשך הלכך מלאכה היא
(והוא פירש"י שביאנו למעלה. שכתב כן על הא דאין מוסיס חלה
לכלבו) פירש לפירושו. משום דשיקר כוונתו של אדם בשריפה זו
למטא של גבוה ולורך הדיוט ממילא קאמי עכ"ל :

אמנם מדברי הוסי' שהקשו על רש"י בפשיטות וכתבו דטון
לכלבו אין כאן שום מלאכה נראה להדיא דלא ס"ל

כהאבן העזר רק כהמגן אברהם שהביא האבן העזר שם :

אבר על האבן העזר לא קשה. כיון דהבית יוסף וסרמ"א
פסקו כרש"ב"א דחייב במעמיד בהמה על קמח חבירו אף
בר"ה וס"ל דהוה כאלו עשה מעשה בידים א"כ שפיר פסיק דחייב
בשבת. אמנם על הבית יוסף גופא קשה כיון דבכס"ג הוסי' בביס
ס"ל בפשיטות דלא חשיב כאלו עביר מעשה בידים. אמאי פסק
הבית יוסף כרש"ב"א עד הוסי' אלל להלכס יוכל לסוד שדדין
בסרש"א א"כ כיון דרש"י גם כן ס"ל כרש"ב"א ובמקום דפליגי רש"י
וזו"ס' והרש"א שהוא בשרא נגדס הכריע ברש"י ק"ל סוהיה. (ו) :

והנה אף שיהי' מ"מ מהוסי' בב"ק ובביס מוכח דהטון
לפני כלבו אינו חשיב כאלו עשה המעשה בידים
זרק הוסי' גרמא בעלמא. ואפילו הכי מותר ליתן חמץ בפסח לפני
כלבו. א"כ מוכח דמטא מקיימן אף ע"י גרמא. כיון דמטא נעשה
בגרמא. קיים מטא הסור. ואף כרש"ב"א ורש"י דס"ל
דמעמיד בהמה על גבי קמח חבירו או טון מאכל לפני בהמה
חשיב כאלו עשה הדבר בידים משום דכרי הויקא. הוא דוקא אליבא
דמר"א אש משום חלו. אלל למא"ד אש משום מחוט דבין
במקרב האל הדבר או הדבר אלל האל לא חשיב ככו' [דהא
רק במקום בגלגל חשיב כעושה הדבר בידו אלל שלא במקום בגלגל